

GABRIELA ADAMEȘTEANU 1942-ben született, Bukarestben szerzett bölcsészdiplomát. 1975-ben jelent meg az első regénye. Pályája kezdetétől elismert regényíró, novellista, műfordító, szerkesztő, irodalomszervező, tevékeny, nyitott közéleti személyiség. 1991-től éveken át a Társadalmi Dialógusért Csoport 22 című lapjának főszerkesztője. Műveit csaknem minden európai nyelvre lefordították. Regényei közül a *Találkozás (Întâlnirea)* és *Az elveszett délelőtt (Dimineața pierdută)* magyarul is megjelent. Életműsorozatát a Polirom Kiadó gondozza.

Tavaly jelent meg *Futó viszony* című regénye, a kortárs román irodalom legújabb jelentős alkotása. A politikát és a történelmet nem a nagy tablószerű eseményeken keresztül ábrázolja, hanem rejtett, szabad szemmel láthatatlan útjait mutatja meg, és azt a folyamatot, ahogy alattomosan beépül az emberek magánéletébe, az egyének legintimebb mindennapi valóságába és átlépi a rendszerváltások határait. Letiția Arcan férjes asszony, de titkos szerelmi viszonyt folytat egyik munkatársával, Sorin Olaruval. Az együtt töltött idő – a Sorin barátjától kölcsönzött lakótelepi lakásban, hetente egyszer – értelmet és boldogságot ad a pár életének, ideiglenes titkos viszonyuk két évtizeden át tart az örökösen kilátástalan jelenben, miközben fegyelmезetten élnek nyilvános értelmiségi életüket a Bukarest közepén álló, a Lomonoszov egyetem mintájára épült, vörös csillagos Ház ötödik emeletén működő kommunista intézetben. Az intézet a kommunista propaganda bürokratikus hivatala, ahol jó káderlappal rendelkező egyetemi lektor férje révén Letiția dolgozik – írói ambíciókat táplálva –, de odaadás nélkül végzi fantáziátlan munkáját, miközben titokban Sorinnal randevúzik; a férfi számára viszont az Intézet karrierrel, előrelépéssel és külföldi ösztöndíjjal kecsegtető biztonságos állást jelent. A kizárólag nappali megvilágításban zajló, látszólag egyszerű szerelmet és kiegyensúlyozott szexuális viszonyt, amikor nincsenek együtt – hiszen hetente csak egyszer-kétszer találkozhatnak – kérdések, indokolt és alaptalan gyanúsítgatások, dilemmák, gyötrelmek terhelik. A regény ideje a 60–70 évek, de Adameșteanu nem titkolja, hogy a mából pillant vissza arra a korra, Sorin és Letiția családjainak olykor hézagos, más-kor egymásba gabalyodó történeteire, de a háború előtti, titkolt múltjára is. A következtetések levonását az olvasóra bízta. Közvetlen, megértő és ironikus hangon, finoman és aprólékosan ábrázolt számtalan személyes sorsban – főleg a Branea és az Olaru családok sorsában – mutatja meg a huszadik század gubancos román történelmét. A vörös csillagos Ház, az előtte álló hatalmas Lenin szoborral, a regény történetének legfontosabb helyszíne, a kommunizmus karkai szimbólumaként ma is Bukarestre vetíti komor árnyékát.

Kosztai Gabriella

GABRIELA ADAMEȘTEANU

Futó viszony

(RÉSZLET)

Néha éreztem, hogy a sors ismét tartogat valamit számomra, valamit, amitől újra megváltozik az életem. Olyankor néhány pillanatig jeleket láttam, mint sötétben hirtelen fellobbanó és gyorsan kihunyó fényeket, de túl gyorsan ahhoz, hogy üzenetüket megértsem. Felkeltem az ágyból, tudván, hogy jeleket kaptam – de hogy fejtssem meg őket?

Mircea Eliade

A horgásztónál

– Remélem, figyelemmel kíséred az Elvtárs legutóbbi sajtókampányát! Az *Etikai Kódex*ről!

A nő durcásan vállat von – honnan veszed ezt a hülyeséget?! Nincs kedve beszélgetni, mint általában, ha menni készül. Összegyűjti a bátorságát, hogy kikeljen a paplan alól, a szeretkezés szagú, párás melegből, halogatja, halogatja, mint *amikor lassan, tétován belép a jéghideg, zöld színű vízbe, előbb bokáig, aztán térdig*, végül gyávaságát leküzdve, torkában dobogó szívvel lerúgja magáról a paplant. De vacogva azonnal összehúzza a vállát, micsoda lehetetlen hasonlat, prózában használhatatlan, ez nem a rothadó tengeri moszatok illata, hanem egy garzonlakás rosszul szigetelt, nedves falának undorító szaga. És hová az ördögbe dobhatta le a melltartóját? Hát a harisnyáját? Mi lenne, ha visszabújna és a paplan alól nézne körül?

Csak hogy közben a paplan is kihúlt, és hallja a nadrágszűj csatjának zörgését, ahogy Sorin sietősen lekapja a széktámláról a nadrágját – ami kétségtelenül azt jelenti, hogy közeledik az idő, amikor a haverja, Florinel hazaér.

– Neked tényleg semmit se jelent az *Etikai Kódex*? Semmit, de semmit? Gondolkozzál! A *Szocializmus Etikai és Méltányossági Kódexe*?! Hogy a csudában?! Két hónapja ezzel vannak tele az újságok...

A férfi gúnyosan idézi az üres frázisokat, miközben az asztalra dobált ruhái között a trikóját keresgéli. Hová lett az az ifjú, aki alig négy órája félszegen elnyomta a cigarettáját a csikkel teli hamutartóban, és a lift minden zörrenésére összeresztett? Keze türelmetlenül siklott végig a testén, milyen nehéz az embernek rád várnia, arcát a hajába fúrta, kék pulóveréből égett hús- és enyhe kantinszag áradt? Miért nem tud attól a pillanattól elszakadni, amikor bártortalanul lenyomja a kilincset, és szorong, hogy esetleg zárva van? Vagy ami még rosszabb, hogy a férfi pulóvere helyett

az ajtóban egyszer csak a barátja, Florinel düftinpizsamája tűnik fel, ahogy álmából felriadva hunyorog, hogy mit keres itt ez a nő?

De az ajtó sosincs zárva, Sorin az éppen meggyújtott cigarettáját elnyomja a hamutartóban, eléje siet, milyen nehéz az embernek rád várnia, és ő a pulóvere kék fényében ellazul, csakhogy miért tart ez olyan rövid ideig? És melyik az igazi Sorin? Az, aki remeg a vágytól és izgalomtól, míg vár rá, vagy az, aki barátságosan és tartózkodóan ráköszön, ha véletlenül összefutnak a Ház folyosóján?

*

– ... Ja, persze! Elfelejtettem, hogy te nem olvasol újságot, mint mi, egyszerű halandók! Még azt se, amelyikre előfizetsz!

Sorin elveszi az asztalról az üveget, bedugja és elsüllyeszti a diplomatatáskájában. Szerencsére alája tette a négybe hajtogatott újságot: a Bitter barna ragacos foltja szétfolyt az Elvtárs naponta egyre fiatalodó arcképén – jó, hogy nem a ríktó, hímezett asztalterítőre, biztos ezt is valami falusi vásárban vették.

– A falusi gyerek ízlése, mit vársz tőle?! Florinel egyáltalán nem buta, mindent elkövet, hogy feljebb jusson, de bizonyos korlátokat képtelen átlépni. Látod, ebben nagyon hasonlít a te Dorina barátnődre – és Sorin zavartan felnevet.

Dorina Gabor a barátnője volna? Letiția felveszi fekete-fehér rombuszmintás ruháját és méltatlankodva lebiggyeszti az ajkát. Amikor Dorina felbukkant a Házban, a Courrèges stílus, a mértani formákkal díszített mini ruhák divatja dúlt, ő pedig a hólos, nagy virágmintás ruhájában egyáltalán nem úgy nézett ki, mint egy fővárosi egyetemista. Puha, gyér, dauerolt haja, mint egy csokor bogáncs. Az egyetlen eleganciája, hogy domború, madárkaromszerű körmét hetente manikűröztette. De hamar kiderült, hogy van humorérzéke, okos és odaadó.

– A túlzott odaadás mindig gyanús – nevetett gúnyosan Petru, La Rochefoucolt feltétel nélküli csodálója, aki Dorinának azóta is kelletlenül válaszol a telefonba, ha meghallja energikus hangját. – Kérlek, ne hogy ideszoktasd ezt a minden lében kanál nőszemélyt!

Vajon nem éppen Petru durvasága sodorta Letițiát olyan férfi mellé, aki ugyanolyan későn érő kamaszra hasonlít, amilyen ő is? A vágyott testvérhez, miután a mama és Ion bácsi figyelmeztették, hogy ezen a világon senkiben sem szabad megbízni, érted Letiția? A legjobb barátod is feljelenthet a Securitatén!

Tehát senkiben, senkiben... Még Petruban sem, aki felhánytorgatja, hogy amióta feleségül vette, cipelheti a hátán a családja foltos aktáit, tömve az apja és ismeretlen testvéreinek a börtönbüntetéseivel, ami miatt veszélyben forog az egyetemi tanári kinevezése.

Letiția egész ősszel a férje szemrehányásain merengett a két autóbuszon és a vilamoson, a Háztól Florinel garzonlakásáig, majd onnan hazáig. A falevelek, ahogy az utcaseprők vesszőseprűik hegyével lustán kihúzogatták a bokrok alól, koszos papír- vagy foszladozó rongyhalomnak tűntek. De a szmogban is ragyogtak fenn az őszi ünnepi színei – a borostyán érett gyümölcs-vörösének ezernyi árnyalata és az aká-

cok sárgája csaknem szétfröccsent a levegőben. Letítiát piszkálja valami, mint a cystitis szűrése – ilyen lehet a lelkipurdálás? Előkészített érveit, amelyekkel majd alátámasztja elhatározását, amikor bejelenti a szüleinek, hogy elvállik, egyelőre érzéstelenítőnek használja. De ahogy eszébe jutnak, máris lüktetni kezd a halántékában az ér és hirtelen egész testében érzi a régi félelemtől felerősödő szívdobogást.

*

Talán a félelmét egy régi emlék táplálja, olyan, mint egy túlexponált fénykép. Letítiá áll az ajtóban, a nagy szoba tele van emberekkel. Nyomja a nehéz hátitáská, de senki se siet eléje, hogy lesegítse róla, senki se törődik vele az óriási farkaskutyán kívül, amely sárgás-barna szemével mereven figyeli őt. A küszöbről hallja a kalapos, fekete bőrkabátos férfiak durva, éles hangját, miközben szétdobálják a lakásban a holmikát és a könyveket.

– Hagyja abba a bőgést! – förmed rá az egyik a mamára, amikor rosszul begombolt blúzban, vállára kapott ágykabátban duzzadt, kipirult arccal sírva fakad.

A szekrényajtók tárva nyitva, a fiókok kiborítva hevernek szanaszét a földön, és Letítiá úgy megijed, hogy hátitáskástul négykézláb bemenekül az asztal alá. Beüti a térdét, hallja saját szívdobogását, látja a nyitott, megtépázott, összegyűrt és egymásra dobált könyveket a szoba közepén, a muszlin- és kasmírruhák, a pliszírozott és harangszoknyák mellett, mindnek mama illata van, a férfiak csizmával taposnak rajtuk, és a mama sír.

Jó ideje nem hallja már a férfiak hangját, de még sokáig ott kuporog, és akkor sem akar mozdulni, amikor a mama benyújtja neki furcsán remegő kezét, hogy kihúzza onnan.

– Nincs semmi baj, semmi baj – suttog a mama rekedten –, nyugodj meg, Letítiá, nem történt semmi! Elmegyünk innen, Ion bácsikához költözünk, ő lesz az apukád! Ő majd vigyáz rád, nyugodj meg!

*

Legyen nyugodt, persze! A vidéki temetőben, ahová tíz évvel ezelőtt a mamával szomorúan elkísérték, Ion bácsi már nem ellenkezhet, ha Letítiá válni akar. Különböben alkalma sem volt támogatni ezt a házasságot, amely, ha nem hal meg olyan hirtelen és nem aggódik annyira örökre fogadott unokahúga jövője miatt, talán nem is jön létre. A papa véleménye nem számít, a mama pedig ki nem állhatja Petrut.

Csak hogy Letítiá, ha leakasztja a fogasról a kabátját és végérvényesen becsukja maga mögött az Uranus utcai 10. szám alatti lakás ajtaját, hová menjen? Az egész keresete rámenne az albérletre, és miből étkezne, miből öltözködne? Egyáltalán Petruval hogy jutna el a tárgyalóteremig, amikor ő ugyanúgy hibásnak érzi magát? Arra a gondolatra, hogy a férje is megvádolhatja házasságtöréssel és az egész botrányba Sorin is belekeveredhet, az idegességtől remegni kezd a válla, este már semmire se lesz képes, csak áll majd az ablaknál és egyik cigarettát szívja a másik után. Ha nincsenek együtt, különös szánalmat érez Petru iránt, még ha előző nap

csúnyán viselkedett is vele. De ahogy meghallja a lépteit az előszobában, megrémül, hogy megenyhült arccal megint a szerelméért fog esdekelni, amit ő már nem képes nyújtani neki.

Szerencsére, amióta Petru hazajött Kínából, mindig nagyon mogorva.

*

Persze egész más, ha éjjel jön haza, jó későn, a sötétben nekimegy a székeknek, mert nem gyújt villanyt: ennyi maradt a hajdani figyelmességéből, mert Letiția négy-öt órával korábban indul munkába, mint ő. Letiția úgy tesz, mintha aludna, amikor megreccsen az ágy a férje súlya alatt és az ágynemű között nyúlkálni kezd feléje, soha sem mulasztaná el a fülébe sziszegni, „mikor van a ciklusod”, miközben a fenekét tapogatja. Megvárja a választ, mielőtt rávetné magát. Letițiára rázúdul a savanyú borszag, fintorogva behunyja a szemét, összeszorítja a fogát, túri, hogy a részeg ember szokatlanul türelmesen simogassa és benyúlkáljon a szeméremajkai közé, a bársonyos pénisze épp akkorára nő, amekkorára kell, és lassan-lassan a meghitt mozdulataitól az ő álnok teste is ellazul alatta, örül férje nagycsontú testének, amellyel betakarja őt. Letiția röviden felnyög, mintha valami fájna, ah, ah, Sorin ilyet soha sem hallana tőle, nem azért, mert szégyelli magát az ismeretlen szomszédok előtt, nem is a haverja, Florinel idegen ágya feszélyezi, hanem mi?

Nem tudja, miért, de ahogy Petru leszáll róla, csukott szeme előtt azonnal megjelenik az a másik szoba, az a másik ágy, és az orrában érzi Sorin finom bőrének illatát. Arrébb húzódik, felhúzott lábbal összegömbölyödik, csukott szemmel fekszik, mint a magzat az anyja hasában. Nem láthatja Petru ujját, ahogy a párnán szétterülő haját megérintené, se azt, hogy keze nem fejezi be a mozdulatot. Csak Sorin áttetsző szeme és suttogása jár a fejében, milyen nehéz az embernek rád várnia! Honnan ez a szomorúság és undor ebben a ragacsos testben, ebben a szégyentelen burookban?

Sűrű lélegzetvétele elárulja, hogy még nem alszik, amikor Petru kijön a fürdőszobából és az utcai világítás fényében a nedves törülközővel tisztogatni kezdi a lepedőt, amelyre ejakuált. És csak akkor nyitja ki a szemét, amikor meghallja a férje egyenletes szuszogását, aztán sokáig bámul a sötétbe.

*

Egy mindenbe beletörődő ember nevelte fel, mert ilyenek ismerte meg a mama testvérét, Ion bácsit, ezért már évek óta csak arra vigyáz, nehogy megismételje az ő kudarcait. Ezért tartja fontosnak, hogy mást is közöljön, mint cikkeket, tanulmányokat és kutatásokat abban a lapban, amelynek Petru a főszerkesztő-helyettese. Olyan kellemetlen, ha eszébe jut a kollégák gúnyos pillantása, amikor Petru zavarosan átfutja a felesége cikkét a lap következő számában.

Letiția nem tudja, hogy mit akar kezdeni az életével, és amit valaha különösnek tartott volna, nem is akarja tudni. Egyelőre még előtte áll az egész fiatalság, és minden futólagosnak tűnik. Egyik találkától a másikig él, és csak arra vár, hogy Petru megkapja végre a vízumot Montpellier-be, vagy legalább Zágrábba, s akkor végre

lehetne egy teljes hétvégjük együtt, ha Florinel is hazautazik. Akkor ő meg Sorin, micsoda hihetetlen álom! együtt alhatnának! És kényelmesen megbeszélhetnék a válását is.

Addig még van ideje a matrac alatt tartott titkos füzetébe írni. *Ő mindig kedves és gyöngéd, néha egy csokor hóvirággal jön, máskor valamilyen apró ajándékot húz elő a táskájából: Lux szappant, olyankor zavartan szabadkozik, vagy egy csomag Kentet, vagy egy frissen megjelent könyvet. És egy üveg italt, a címke mindig változó, először volt a Campari, a Martini vagy a Cinzano, de amióta ezek már se az Unichban, se a Triumfban nem kaphatók, áttért az albán borra vagy a román Bitterre. De főleg a végtelen gyöngédségét és a határtalan türelmét hozza.*

Csak éppen sietni kell. Csak éppen odakint várják. Várják? Ez túlzás, hiszen ki volna nála szerényebb? Hiszen ha akarod, azt is elárulja, hová megy, és micsoda bonyolult útvonalon! Részletesen elmeséli az első találkáját, sorolja a következőket, ennél is többet akarsz tudni? Nézd a holnapiakat is! Az ágyból, meztelenül, részt vehetsz a mozgalmal életében, amelybe teljesen ártatlanul belevetették.

Gyorsan levetkőzik és nem érdeklik a kölcsönlakás silány részletei. Vagy te intézed úgy, hogy ne érdekeljék? Szerelem 9,30 és 13,30 között, ez jutott neked, az abszolútum így is megmutatkozhat, a teli hamutartók és román bitteres poharak közé, a kölcsönlakásokba is leszállhat az Isten.

Kint végeérhetetlenül hull a hó a városra, amely hó nélkül olyan piszkosnak tűnik. De ő a tiszta tekintetével biztosít a hűségéről, amit abból is érezhetsz, hogy izgatottan vár rád, és azonnal kételkedni kezdesz benne, amikor sietve távozik.

*

Letiția még nem mesélt Sorinnak a titkos füzetéről, sosincs idejük beszélgetni, ha együtt vannak, és telefonon nem lehet mindent megbeszélni. Kezdetben Sorin olyankor hívta fel, amikor Petru vidékre ment érettségiztetni vagy szakvizsgáztatni. De azóta még ritkábban hívja, amióta egyszer meghallotta a készülékben Arcan lektor úr magabiztos hangját, amitől azonnal észbe kapott, hogy bizony ez a szám neki éppolyan tiltott, mint Letiția teste. Sorin azonnal letette a kagylót, átsuhant rajta valami perverz, megaláztatással vegyes élvezet, mintha valami fura helyzetben rajtakapták volna.

– Engem bármikor felhívhatsz, ha akarsz! Ha ott vagyok, jó, ha nem, nem – mondja Letițiának.

Amikor a lakására telefonál, sietve, suttogva beszélnek, és Letiția, bár még soha sem járt náluk, látja maga előtt a panellakás szűk előszobája kockás linóleumára terített perzsaszőnyegen Olaru asszony ide-oda surranó házipapucsát. Eloson a fia ajtajáig, rohamosan romló hallásával próbál rájönni, hogy ki lehet az a titokzatos lány, akivel Sorin nem siet összeházasodni – de vajon miért?

Letiția meg van győződve róla, hogy Sorin mindent megért vagy megérez, ami az ő agyán átsuhan, ezért két vonallal határozottan áthúzza a gondolata lapjára vetett válasz szót. Pontosabban, elhalasztja, *ez most nem aktuális*: Sorin kedvenc kifejezése,

ő is egyre gyakrabban használja, ahogy a házaspárok kölcsön veszik egymás kedvelt pulóverét, köpenyét, szavajárását. És bóbiskol tovább a villamoson, a hősiezen megszerzett ülőhelyén, miközben keresztbe-kasul áztötyög egész Bukaresten. És bár szitkozódna, kiabálna, izzadság- vagy olcsó dezodorszag terjeng körülötte, nem lát, nem hall semmit. Elmerengve tovább ábrándozik Sorin szőke nemi szervéről, ahogy a hasához nyomva megnő és átforrósodik, a figyelmes, szerelmes pillantásáról, és akkor megáll a kép. Kimerevedik.

*

– Ha öröklakást vettünk volna egy panelban, amihez az anyád annyira ragaszkodott, most törleszthetnénk a részleteket! Ráadásul órákat vesztegetnénk el a buszozással és egész télen didereghetnénk! Látod, hogy megérte lelépési díjat fizetni a gázfűtéses lakásért? Egy szál gyufával olyan meleget csinálsz, amelyet akarsz – mondja Petru.

A belvároshoz közeli Uranus utca járdája lejtős, szemben a Mihai Vodă templom fehér fala látszik, a láthatatlan dombra emelt tornyával. Annál a kapunál, ahol az egyenruhás őr álldogál, a fabódé mellett fémtábla jelzi, hogy ott van az Állami Levéltár; a villamos zakatolva befordul az Isvor utca sarkán. Masszív épület, földszint, emelet, alagsor és manzárd, húsz éve, egy korábbi jégkorszakban, kilakoltatták a kizsákmányoló tulajdonosokat, akik azóta végleg a Bellu temető közös sírjába vagy külföldre távoztak. A bérleti szerződés Petru Arcan nevére szól, két szobás lakás, konyhával, fürdőszobával, előszobával. A közvetítő Petru tanítványa volt a közgazdász, most valami fejes az Ingatlankezelőnél, és megelégedett a szimbolikus lelépési díjjal.

Lelépési díj! Letiția még abból az időből ismeri ezt a kifejezést, amikor a fiatal főbérelőjük ahányszor berúgott, mindig bekiabált hozzájuk: Takarodjatok a házamból, legionáriusok! A *lelépési díj* volt az a kifejezés, amelyet a mama és Ion bácsi sutogott villanyoltás után. És tervezték, hogy *lelépési díj* ellenében, talán valami jótünder segítségével keresnek egy másik lakást, és akkor végre megszabadulhatnak a főbérelő zaklatásaitól. Aztán ősszel vagy tavasszal úgyis jönnek az amerikaiak és minden jóra fordul.

Letiția emlékei valamelyik zugában így őrizte meg a *lelépési díj* kifejezést, de Petru előrukkolt a pontos definíciójával: *a lelépési díj egyenlő az ingatlankezelő korrumpált tisztviselőinek lefizetett összeggel az olyan államosított ház használatbavétele fejében, amelyet elvileg az állami, a párt és a Securitate apparátusa kádereinek tartanak fenn.*

Letiția csalódottan hallgatta, nem szereti a szótárakat, és azt se, ahogy Petru fölényesen minden titokzatosságot tönkretesz.

*

Lehet, hogy te nem tartod Dorinát a barátnődnek, de ő mégis megpróbál az lenni! Okos, szorgalmas, de nála is, akárcsak Florinelnál, érezhető, hogy valami nincs

rendben! A neveltetés, a környezet, amelyben felnőtt – mondja békülékenyen Sorin, mert érzi Letiția hallgatásában a feszültséget.

Letiția elmosolyodik, hirtelen megbékél Florinel, a tudományos szocializmus lektorának a garzonlakása rongyszőnyegén az ajtó előtt sorakozó cipőivel és Dorina iparkodásával, hogy elnyerje az ő barátságát. De vajon miért nem sikerül neki? Nem azért, mert egyetemistaként belépett a pártba, hiszen Sorin is belépett, bár elég furcsa, vajon hogy sikerült elintéznie az ő aktáival? És nem is azért, mert Dorina olyan gyorsan összebarátkozott mindenkivel az intézetben, a kollégákat meghívta a lakására, vagy mert ő írja az Elvtárs születésnapjára köszöntőit.

Talán azért, mert a mama mindig olyan furcsa hangsúllyal beszél azokról, *akik alulról jöttek*, vagy mert *egészséges paraszti származása* Dorinát sokkal több lehetőséggel kecsegteti az életben, mint Letițiát? Ami azt jelentené, hogy mégis az osztálygyűlölet irányítja a barátságokat és a szerelmeket, ahogy a lesajnált marxista tézisek állítják.

De bárhogyan van is, Letiția elégedett, hogy Sorin ilyen cinkosan beszél vele, mert ezzel is berlini falat emel az ő közös, az üldözött *burzsoá* osztályhoz tartozók felségterülete köré, ahová a jó akták kivételezettjei, Florinel és Dorina be se tehetik a lábukat.

Még Petru sem, akinek minden iratán még mindig a neve pórias *Petre Arcan* változata szerepel, és a válási végzésén is az eredeti nevét kellett feltüntetnie. De azt Letiția nem találta meg, amikor még kínozta a bizonytalanság és a retrospektív féltékenység. Most, amikor már nyugodtan kutathatna a férje példásan rendes fiókjában, Petru mostani érzelmei sem érdeklik, nemhogy az előző tönkrement házasságával kapcsolatosak. A szüleiről se érdeklődik, akik szünidőben is kollégiumokban tartották, egyszer pedig egészségesen bevágták valami szanatóriumba, csak hogy megszabaduljanak tőle. Nem faggatja Manuelával közös gyermekükről se, aki meghalt a születése után, mert Letiția nem szeret vallomásokot kicsikarni.

*

– Az Etikai Kódex rávilágít arra, *hogyan a társadalom felteszi neked a kérdést: hogyan élsz?* hülyéskedik Sorin az újságot lobogtatva, Letiția eltolja és lehajol, hogy az ágy alatt megkeresse lapossarkú, fémcsatos cipőjét, amit Petru hozott neki Münchenből, hülyeségekre van időd? Pedig az előbb mintha még siettél volna!

– Micsoda fősvény alak ez a te Petrud, Letiția! Egy pár harisnyával és egy ilyen rémes cipővel jön haza külföldről?, fintorgott Branea asszony, amikor meglátta a lábán ezt a cipőt.

– Rémes, nem rémes, Bukarestben ez a legújabb divat! Ráadásul jó tartós!

Hogy tartós, az lehet! A mama, valahányszor meglátja rajta ezt a cipőt, méltatlankodva elhúzza a száját, na ugye, hogy az a fukar Petru azóta se hozott a lányának újabb rémes cipőt, mivelhogy nem is mehetett az utóbbi időben sehová! Biztosan elkövetett valami hülyeséget!

Margareta Branea a maga részéről, ha a vejéről van szó, már semmin se csodálkozik. Már akkor se tetszett neki, amikor tíz évvel ezelőtt Letiția először vitte el hozzájuk, mindig csak magáról beszélt, és valósággal zabált: modortalan, ahogy Victor mondja. És a családjából mostanáig még senkit be nem mutatott. Különben nem is volt rendes esküvőjük.

– A félreértések elkerülése végett! Én ateista vagyok és nem vállalom az egyházi esküvőt!

Ezzel aztán az első találkozáskor kihúzta a dugót, amikor ahelyett, hogy rendesen megkérte volna Letiția Branea kisasszony kezét, ahogy jól nevelt férfihoz illik, ő szárazon közölte a polgári esküvő időpontját! Mintha azt mondta volna magáról, hogy propagandista, én legalábbis úgy értettem Letițiától, nem, Victor? és bele se egyeztünk volna, csak hát mi is tudjuk, milyen időket élünk! De mégse beszéljen velünk úgy, mint a pártban, én ateista vagyok és nem vállalom az egyházi esküvőt, ezt jegyezzék meg!

Margareta akkor mondani akart még valamit, de Victor leintette, ne avatkozzon bele, hagyja, csináljanak, amit akarnak, ne rontsuk el a lányunk örömét, súgta oda neki, éppen ő, aki olyan vallásos lett a börtönben.

*

– Tisztelt hölgyem, engedje meg, hogy felhívjam a figyelmét, a *Scânteia*-t, amit ki se méltóztatik nyitni, előfizeti! Nem, nem, ne nézz ilyen csodálkozó szemmel! Ahogy belépsz a pártba, mindennap megkapod az újságot, hogy értesülj, mit csinál az Elvtárs! És természetesen ezért fizetned kell! Most nehogy azt mondd, hogy amikor fizetéskor kinyitottad a borítékot, észre sem vetted a különbséget! Ha nem, hát ez csúcs!

Letiția elégedett a Sorinban róla kialakult képpel: a férfi gunyoros hangjával csak magát próbálja elsáncolni az ő lenyűgöző nonszalanszával szemben. Hiszen nem éppen azt mondogatja mindig: a te varázsod abban áll, hogy állandóan lebegsz?

– Te tényleg nem vetted észre, hogy a párttagsági díjjal együtt a *Scânteia* előfizetési díját is levonták tőled? Tényleg? Megáll az ész! Ez szerintem még egy ilyen, a közönséges halandókéthől eltérő anyagból gyúrt személy esetében is felháborító...

Hirtelen odafordul és száját Sorin mohó ajkára tapasztja, a férfi harapdálva csokolja, mintha csak azt a jó minőségű anyagot kóstolgatná belőle, amiből készült. Vagy mintha ki akarná tetoválni.

Letiția szeretné, ha elfordulna végre, hogy megmasszírozhassa a nedves harapása nyomát. Idegesíti, hogy a férfi máris visszaváltott a munkaidő végi, az irodában is visszhangzó, ironikus hanghordozásához. Sorin általában így fejezi be a napi munkát. A kapcsolatokat ápolni kell, szokta mondogatni.

*

Mert csak annyi vagy, amennyit a másik észrevesz belőled, ismétli Letiția, amikor reggelente elnyeli a rohanó, végtelen embertömeg, és sietve belép a Házba. Téve-

dett, amikor azt hitte, hogy itt egészen más világot talál, úgy érzi, mintha egy hatalmas szem, sokkal szigorúbban, mint a kollégiumban, figyelné a mozgását. Itt mindenkinnek ismerik a teljes rokonságát, a jövedelmét, a barátait, tudják, kivel lép félre, a dezodorja márkáját, a konfliktusait a feléségével vagy az anyósával, hogy hány fogpótlása van és a rendelőintézetben ki a fogorvosa, hány abortusza vagy ringyóktól felszedett nemibetegsége volt, ismerik a gyerekek fényképeit.

Sorinnal sokszor ők is kitárgyalják az intézeti titkos viszonyokat, kezdve Eleonora Oprea igazgatónő és a helyettese, Titus Marga bámulatos *átmeneti* viszonyával. Hol van már az az idő, amikor Eleonora és Titus gyöngéd, titkos pillantásokat váltottak egymással a gyűlések alatt? Most mind a ketten ugyanarra az igazgatói posztra vadásznak, és már a kulturális vezetés legfelsőbb fórumain is dül a támogatóik között a háború.

*

– Titus beadványában, amit Eleonora ellen a minisztériumba küldött, rám is hivatkozik, suttozja Sorin Letiția-nak, miközben kicsomagolja a felvágottat.

Ő készíti el a szendvicseket, ő tölti ki pohárba a bort vagy a vodkát, ideiglenes otthonukban ő a házigazda.

A legutóbbi intézeti táncos bulin Letiția is hallott valamit Sorin aktáiról, amikor Titus kicsit spiccesen azt mondta, hogy Eleonora napjai meg vannak számlálva. Hogyne csúsznának be ideológiai tévedések a *Tájékoztatóba*, amin évek óta dolgozunk, ha a kulcspozíciókat olyan személyek töltik be, akiknek *folto*s az életrajzuk. Példákat is mondjak? Jó, de maradjon köztünk! Az egyik ilyen *dalmát kutyus* éppen a mélyen tisztelt Sorin Olaru!

Sorin természete valamikor a gyerekkorában torzulhatott el, mint a kínai nők kislány korban leszorított lábujja, azért olyan titokzatos, gondolja elérzékenyülve Letiția. Hiszen amióta csak az eszét tudja, őt is nyomasztja a *hátrányos* aktája, azért érzi magához olyan közel ezt a férfit, és úgy szeretné megvédeni.

*

Pár éve még az életének két jól elkülöníthető része volt: az egyik a Házban, úgy börtörkált benne, mint valami sötét alagútban, cigarettafüsttel, kávékkal mérgezve magát, tele üresjáráttal, unalmas gyűlésekkel, végeérhetetlen szócsépléssel, és a másik otthon. Egyszer, amikor idegesen az órára pillantott és elképzelte Petru találkáját a diáklányokkal, akik folyton telefonálnak neki, egy novellát kezdett írni. Csak azután mutatta meg a férjének, miután sikerült közölnie. Petru hitetlenkedve bámult rá, ez komoly szakma, de nem úgy, ahogy te műveled, csak ennyi hozzáfűznivalója volt.

Amikor hazaér, Petru máris iszkol a szobájába és a nyomasztó csendben órákon át a doktori disszertációján dolgozik. Letiția, ha a rövidhullámú rádióadón a parazitákat hallgatja, szándékosan csörömpöl a tányérokkal, amikor leszedi az asztalt, hogy megnyugtassa Petrut, mert állandóan rémüldözik, hogy feljelentik, mert a Sza-

bad Európát hallgatják. Letiția krumplit pucol, vasal, bevásárol, a nehéz szatyrok feltörik a kezét, miközben gondolataiban, mint szemét a vízen, mind elúsznak az elszalasztott vágyai: utazások ismeretlen (tehát minden) országokban, hozzávetőlegesen megtanult idegen nyelvek, színházi előadások, azokra is ritkán járnak, mert Petrunak az ilyesmihez nincs türelme. Letițián rövid időre elhatalmasodik az örök ifjúság érzése: a következő évek biztosan még rengeteg meglepetést tartogatnak számára.

De egyelőre az egyetlen ajándék a Sorinnal való viszonya.

*

Amióta az Uranus utcában laknak, Petru a Dâmbovița-hídon gyalog jár át az egyetemre, azt reméli, hogy így sikerül leadnia pár kilót: amióta túl van a negyvenen, vigyáz az alakjára.

– Hiába gyalogolsz húsz percet, ha egyetlen vidéki bulit se hagynál ki és nem utasítasz vissza egyetlen üveg bort se!, zúgolódik Letiția, ha látja, hogy fél üveg falusi bor mellett üldögél az asztalnál a hallban.

Elkeserítik azok a megalázó sértegetések, amelyekkel az utóbbi időben a veszekedéseik végződnek, azok a méltatlan helyzetek, amelyekbe mindketten belesodródnak: az a durva alak, akivé Petru válik, amikor iszik, és az az elborzadt nő, aki képtelen kivédeni a döféseit, vagy mert nem akarja jobban felhergelni, vagy mert iszonyodva kívülről látja önmagát és érzi, hogy egyedül van.

Hogy-hogy nem, a személygépkocsi kiutalása egyre húzódik, mert Petrunak nem sikerült letennie a sofőrvizsgát.

– Nem számít, professzor elvtárs, mondta neki a kapitány a közlekedésrendészetnél, a kollégája, Serghei Sârbu ismerőse. Következő alkalommal jobban odafigyelünk, hogy ne legyenek problémák! De még úgyse döntötte el, milyen kocsi akar!

Petru arra készült, hogy egy 1100-as Dacia kiutalására kér a munkahelyéről jóváhagyást, de Serioja Sârbu azt tanácsolta, inkább Skodát vegyen. Ennek a dilemmának az eldöntésében Letiția nem vesz részt, mert fel se merül, hogy ő is a kormány mögé ülhetne.

Olykor méltatlankodik, hogy az Uranus utcába költözéssel neki semmivel se könnyebb naponta bejárnia a Házba, és vissza. De a Sorin által kölcsönzött garzonlakásig hetente megtett utazásairól hallgat.

*

– Megmutassam neked innen fentről a repcemezőt és a horgásztavunkat a csónakokkal?

Sorin az izgalomtól kapkodva beszél és dadog. Őt a lepedőbe csavarja és az ölében viszi az ablakhoz. Igen, lent, a sárgás-zöld repcemező mellett van a horgásztó, pecabotokkal horgászok gubbasztanak a parton vagy a tó közepén szendergő csónakokban, a párás ég alatt.

Állnak az ablaknál meztelenül és felhevülve, nézik, ahogy a nap lesiklik a tó fémesen csillanó tükrén, mint valami fényes aranygolyó. Nézik a rozsdafoltos zöld fűvet, a fehér kacsákat, ahogy felzavarják a csendes vizet, az ólomszínű víz tükrén a szétszórt csónakokat, bennük a horgászokat, ahogy a hallal teli hálót belemerítik az olajos-szürke vízbe. Hallgatják a kakaskukorékolást a még le nem rombolt, panelblokkok közé szórt kis házak udvarán és beszippantják a rosszul szigetelt ablak résén beszűrődő párás levegőt.

Ilyen volt az első randevújuk. Sorin teljesen elvörösödött és reszketett a keze, amíg kigombolta a blúzát, még soha sem látta ilyen mohónak a tekintetét, mi van?, kérdezte, csak nem szégyelled magad előttem? Ő lehajtotta a fejét és karjával eltakarta az arcát, a testébe egy félénk kislány költözött, mintha még sohase állt volna meztelenül férfi előtt. És riadtan magára húzta a takarót. Most mi van?, kérdezte Sorin, az arca égett, a tekintete feldúlt volt és ijesztő. Aztán lefogta a kezét, hogy ne hadonásson a szeme előtt, a baráti gesztusok, elárulva, háttérbe szorultak. Amikor az ágy nagyot reccsent, Sorin újra megtorpant, a válla keskeny volt, karján az izmok vékonyak, látszott, keveset sportolt kamaszkorában, és egész testében rázkódott. Hirtelen olyan különös szánalmat érzett iránta, és hosszú, puha hajával eltakarta az arcát. Ettől a nevetése is megváltozott, incselkedő lett hirtelen. Aztán leengedte a kezét, hogy megsimogassa a férfi hasát, és a tenyerébe vegye nagy, forró péniszét, a délutáni félhomályban lehunyta szemét és érezte, hogy teljesen elkábul a gyönyörtől.

Később, hazafelé a villamoson, az autóbuszon csak a férfi szavai jártak a fejében, elképzelte, hogy milyennek láthatta őt, amikor suttogott neki. Csodálatos, csodálatos, ismételve, miközben tulajdonképpen csak magára gondolt.

*

– Elkapod?

Sorin a szoknyáját a hideg radiátorra dobta. Az első vizes, novemberi hó megmaradt a tömbházak közötti kis házak tetején, a zúzmara fehér, habos csipkével vonta be a fák feketéllő ágait. A rosszul szigetelt ablak miatt huzatos a szoba, és hiányzik a gondos asszonykéz, amely egy összetekert gyapjútakarót az ablak közé tenne.

– Sajnálom, tisztelt hölgyem, de egyebet nem tudok felajánlani, mint néhány órát ebben az istenverte legénylakásban, mondta Sorin zavartan az első randevún.

Ő hallgatott és nézte a férfi csillogó szemét. Közömbösen? Gyöngéden? Vagy a férfi finom iróniájától elégedetten? Mindenből egy kicsi.

A garzonlakásban az elején csak egy felfújható matrac, asztal volt, a másik teste így még feltűnőbbé vált a kegyetlen nappali fényben, a gubancos haja, a hideg lába, az első pillanatban savanyú lehelete, ahogy csókolózni kezdtek.

Kevés közös éjszakájuk volt annyi év alatt.

Hogy elaludjunk, semmibe kell vennünk a másikat, el kell oldoznunk magunktól, belevetnünk az álom sötét gépezetébe, amely megemészti és belekeveri összefüg-

géstelen álmainkba, ahol aztán az életünk többi szereplőinek álarcával bukkan elő. Lassan kihúzzuk a karunkat, a lábunkat alóla, ernyedtestünkkel arrébb húzódunk tőle, elszabadulunk a másiktól, és ébredésig megfedekezünk róla. Általában így alszanak, akik hosszú házasségeket élnek le együtt, és közben gyakran vannak egyedül. Az új házások összeölelkezve alszanak, de alvás közben is érzik a másikat maguk mellett, és álmukban is a partnerüket látják.

Mivel mindketten arra vártak, hogy egyik hétről a másikra úgymint elmúlik minden, találkák a röpke boldogság színét öltötték fel, ennek megfelelően izgalmasak voltak, mint az órák múlása, és hihetetlenül valóságosak. Többször is szeretkeztek, szebeni szalámit és füstölt húst ettek kenyérrel, ittak, összecserélték a poharikat, egymást átölelve ketten szívták el egy szál cigarettát, egyikük keze vagy lába elzsibbadt a másik teste alatt, miközben a Házban történekről diskuráltak.

De voltak pillanatok, és a kevés együtt töltött időhöz képest túl hosszúak, amikor csak hallgattak. Nem akartak feltétlenül mindent megbeszélni, ami eszükbe jutott, nehogy megsebezzenek vagy elveszítsék a másikat. Vagy azért, mert hallgatva tanulunk meg hallgatni. A horgászó színe évszakonként és óránként változott. Napnyugtára olyan lett, mint egy óriási, vörösén izzó tepsi. Most, hogy beköszöntött a tél, ezüstös jégréteg szikrázik rajta; köröskörül zúzmarától fehérlenek a fák, és a partról eltűntek a horgászok.

De majd újra visszatérnek, a tavasszal együtt, és Letiția meg Sorin hetente egyszer vagy kétszer még mindig itt lesz.

